

Fenyvesi Réka*:

Itt vannak az EU válasza a bankok kriptoeszköz-kockázataira

A kriptoeszközök robbanásszerű fejlődése a banki kockázatokat is növeli, ha az adott hitelintézeteknek vannak kitétségei a piacon. Az EU a változásokra a banki tőkekövetelményekről szóló (CRR 3) rendelet módosításával reagált, ami tőkekövetelményt ír elő a különböző típusú kriptoeszköz-kitétségekre, rendelkezik a kockázatkezelésről, a felügyeleti adatszolgáltatásról és a nyilvánosságra hozatalról is. Miközben további szabályozási lépések is várhatók, a jó hír az, hogy egyelőre nincs pénzügyi stabilitási kockázat a bankszektorban a kriptók forradalma miatt.

Az elmúlt időszakban a kriptoeszközök folyamatos fejlődése és piacuk bővülése volt jellemző, ami szabályozói és felügyelési szempontból is lépéseket sürgetett. Ezeket nemzetközi és európai szinten is az a cél vezérelte, hogy a kriptoeszközök piaca fejlődhessen, de szilárd jogi keretek között, az innovációt támogatva és a pénzügyi stabilitást biztosítva.

A szabályozásban mérföldkőnek számít a kriptoeszközök piacairól szóló EU-s rendelet ([MiCA rendelet](#)), ami többek között meghatározza a kriptoeszközök típusait, valamint lefekteti a kibocsátással és szolgáltatásnyújtással kapcsolatos követelményeket. A rendelet eszközalapú tokenekre (ART) és elektronikuspénz-tokenekre (EMT) vonatkozó részeit 2024. június 30-tól, egyéb részeit pedig 2024. december 30-tól kell alkalmazni.

A MiCA-nak való megfelelésre azonban az egyes tagállamok eltérő felkészülési időt szabhattak maguknak. Magyarországon a jogalkotó döntése alapján 6 hónapos átmeneti időszak lejártát követően kizárólag engedély birtokában lesz lehetőség kriptoeszköz-szolgáltatás nyújtására, más tagállamoknál viszont ez ettől eltérő hosszúságú lehet. Az átmeneti időszak végéig ezért kifejezetten számolni kell az ebből a helyzetből fakadó bizonytalanságokkal, kockázatokkal. Így minden érintett ügyfél számára fontos, hogy megfelelően informálódjon arról, hogy a kriptoeszköz-szolgáltatója rendelkezik-e megfelelő engedéllyel a tevékenysége végzéséhez.

Az elmúlt években egyre nagyobb hangsúly helyeződött az általános szabályozási keret kialakításán túl a speciális kérdésekre is, például a kriptoeszközökkel szembeni kitétségek által okozott lehetséges kockázatok kezelésére. Rendkívül fontos ugyanis, hogy a kriptoeszközök piacán jelentkező esetleges problémák és kockázatok minél kevésbé terjedjenek át a bankrendszerbe.

Fel kell készülni arra is, hogy a hitelintézetek egyre nagyobb érdeklődést mutathatnak a kriptoeszközökkel kapcsolatos tevékenységek iránt, ha az a bevételek növelését és versenyképességük fenntartását szolgálja. Ez megnyilvánulhat többek között a kriptoeszközök letétkezelésével, kibocsátásával, kapcsolódó szolgáltatások nyújtásával, például ügyfelek nevében történő kereskedéssel, valamint kriptoeszközökben történő hitelezéssel és kölcsönnyújtással is. Mindez rengeteg kihívással jár, a technológiai infrastruktúra kiépítésétől kezdve a szabályoknak történő megfelelésig, különös hangsúllyal a kockázatok kezelésére.

Ennek érdekében a bankok prudenciális követelményeit meghatározó EU-s rendelet ([CRR 3 rendelet](#)) 2024. júliustól - a végső szabályok kialakításáig- átmeneti szabályok keretében határozza meg a kriptoeszközökben fennálló kitétségek kockázati súlyait és ezen keresztül a tőkekövetelményét. Ezek a szabályok egyrészt figyelembe veszik a MiCA rendelet által meghatározott kriptoeszközök eltérő fajtáit és azt a szemléletmódot, hogy az egyes eszközökhöz eltérő kockázatok, ezáltal eltérő

követelmények társulnak. Így az egyes kriptoeszközökkel szembeni banki kitétségeket is kedvezőbb, míg másokat szigorúbb elbánásban kell részesíteni a tőkekövetelmények számítása során. Például az eszközalapú tokenek - amelyek más értékhez vagy joghoz kötve törekednek az értékük stabilizálására - esetében 250%-os kockázati súlyt kell alkalmazni, míg más, hagyományos eszköz-
 hoz nem kapcsolódó kriptoeszközök esetében, 1250%-os kockázati súly szükséges. Utóbbiaknál tehát a nagyobb kockázatok miatt magasabb tőkekövetelményt kell teljesíteni.

Ezen kívül az új szabályok megkövetelik, hogy az átláthatóság érdekében a kitétségekről a felügye-
 leti hatóságok felé adatot kell szolgáltatni. Emellett nyilvánosságra kell hozni a kriptoeszközökkel
 kapcsolatos kitétségértékeket, a kriptoeszközökhöz kapcsolódó üzleti tevékenységeket és hogy
 ezek milyen hatást gyakorolnak a bank kockázati profiljára, továbbá a kapcsolódó kockázatkezelési
 politikákat is ismertetni kell.

CRR 3 – kriptoeszközök prudenciális kezelésére vonatkozó átmeneti rendelkezések		
tokenizált hagyományos eszközökkel kapcsola- tos, kriptoeszközökkel szembeni kitétségek 	eszközalapú tokenekkel szembeni kitétségek egy vagy több, hagyo- mányos eszközhöz kö- töttek és kibocsátói megfelelnek a MiCA rendeletnek 	egyéb, kriptoeszközökkel szembeni kitétségek 1250 %-os kockázati súly és a kitétségek értéke nem haladhatja meg az intézmény alapvető tő- kéjének 1%-át
KEDVEZŐBB ELBÁNÁS A TŐKEKÖVETELMÉNYEK- BEN		
Forrás: MNB		

Mindezek kapcsán néhány fontos fejleményt szükséges megemlíteni. Az Európai Bankhatóság (EBA) idén januárban [konzultációra bocsátott](#) egy technikai sztenderd-tervezetet (RTS), mely a CRR rendeletben meghatározott szavatolótőke-követelmény számítás további részletszabályait fogja kötelező erővel szabályozni. Ebben szerepel például, hogy hogyan kell a kriptoeszközökkel szembeni kitétségek értékét meghatározni, valamint a kitétségekből fakadó hitelkockázathoz, piaci kockázathoz, hitelértékelési kiigazítási kockázathoz (CVA), partnethitel-kockázathoz

kapcsolódó szavatolótőke követelményeket kiszámítani. A cél tehát az, hogy a kitettségek kezelése arányos és kockázatérzékeny legyen, a kockázatokat megfelelően számítsák és azok fedezésére megfelelő mennyiségű tőkével rendelkezzenek.

A kriptoeszköz-kibocsátók által képzett eszköztartalékhoz kapcsolódó hitel-és likviditási kockázatok kezelése érdekében az EBA elkészített egy EU bizottsági [rendelettervezetet](#). Ez elfogadása esetén RTS formájában fogja korlátozni azt, hogy a tartalékból mennyi összeg helyezhető el egy hitelintézet bankbetétjeiben, illetve, hogy egy hitelintézet eszközeinek maximum 1,5%-át teheti ki az egy kibocsátó által a banknál elhelyezett eszköztartalék. Mindez a visszaváltással kapcsolatos kockázatok csökkentését, valamint a kriptoeszközök piacán jelentkező kockázatok pénzügyi rendszerbe történő átáramlásának korlátozását is célozza.

Ezen kívül fontos, hogy a kriptoeszköz-kitettségek kockázati súlyozására vonatkozó átmeneti szabályok módosulni és bővülni fognak, mert az Európai Bizottság várhatóan 2025 nyaráig javaslatot fog tenni a kriptoeszközökkel szembeni kitettségek egyedi és átfogó prudenciális keretrendszerének bevezetésére, amely szabályok a CRR rendeletben fognak szerepelni. Ezek még biztonságosabb környezetet fognak teremteni azáltal, hogy számos további részletet rögzítenek, például az egyedi likviditási, tőkeáttételi mutató, kitettségek összesített határértéke vagy a közzétételi, jelentéstételi követelmények tekintetében.

A megfelelő szabályok kialakításához a kriptoeszközök piacán megfigyelhető fejlemények felmérése kiemelten fontos. Ezért az európai felügyeleti hatóságok (EBA és ESMA) [közös jelentést](#) adtak ki 2025. január közepén, melyben többek között a kriptoeszközökben történő hitelezés, kölcsönnyújtás és ún. staking (kriptoeszköz letétbe helyezése a Proof-of-Stake alapú blokkláncok működésének támogatására, bizonyos jutalmakért cserébe) jellemzőit, elterjedtségét és kockázatait elemezték.

Érdekesség, hogy egyelőre ezeken a területeken a fogyasztók és pénzügyi intézmények részéről is korlátozott az aktivitás. Ennek ellenére 16 uniós felügyeleti hatóság már azonosított a területén kriptoeszközökben történő hitelezést és/vagy kölcsönnyújtást végző szolgáltatót, 23 pedig staking szolgáltatást végzőt. Utóbbiak közül többen a blockchain technológia határon átnyúló jellegét kihasználva egyszerre több tagállamban nyújtották szolgáltatásaikat.

Pénzügyi stabilitási szempontból jelenleg kockázatokat nem azonosítottak, a piac folyamatos nyomon követése és a szükséges szabályozói lépések megtétele viszont továbbra is prioritás. A kriptoeszközök és a piac folyamatos fejlődése következtében ugyanis bármikor előállhat olyan helyzet, hogy egyes eszközök széles körben elfogadottakká válnak. Ebben az esetben pedig még inkább felértékelődik a szabályozási keret szerepe, ami a kockázatok kezelését és tőkekövetelmény meghatározását biztosítja.

** A szerző az MNB Szabályozási főosztályának vezető szabályozási szakértője*

„Szerkesztett formában megjelent 2025. február 13-án a Portfólió.hu oldalon.”